

A színházi nevelés

a színházon keresztül a világ fontos dolgaira tanítás.

A színházi nevelés alkalom arra, hogy miközben létrejön a megértésbeli változás, átéljük, megéljük valamit. Hogy élményben lehessen részünk... Tanítás, megértés, átélés, élmény... Tanítás – a szó legnemesebb értelmében. Mindenféle „didaktikai felhang” nélkül. És a sok fontos dolog között persze a színházi nevelés a színházra is tanít, mert, ugye, az is a világ fontos dolgainak egyike.

A színházi nevelés magyarországi konkrét megvalósulásai a művészi alkotói utak és a nevelési módszerek gazdag kínálatát nyújtják.

A színházi nevelés egyre népszerűbb hazánkban. Túl minden szakmai gögön a szakértőtanácsok alkalmi falán egyre többen nyitnak réseket. Néha és néhol, persze ritkán, kapukat...

A hirtelen támadt színházi nevelési reneszánsz nem zárja ki a különböző megközelítéseket, és azok jelenleg – úgy tűnik – békésen megférnek egymás mellett. A területre jutó szűkös kapacitásokon, az anyagiakon és az infrastrukturális feltételeken való osztozás, ami mindenképpen jelent némi rivalizálást is, jelenleg még nem jár együtt azzal, mint ahogy más szakterületeken, illetve a világ számos más szegmensében, hogy egymás ellen játszanának a csapatok. Időnként még meg is nézik egymást. Leülnek beszélgetni közös dolgaikról. Talán azért is, mert mint más alternatív (független, strukturán kívüli stb.) területeken, itt is osztozni kell a „személyi kapacitáson”, jó néhányan körbejártassák a működő társulatokat.

Mint ahogy nincs módszertani diktatúra, nincs mindenek feletti, uralkodó irányzat a színházi nevelés területén, így nincs olyan szerveződési rend sem, ami általánosan elfogadott lenne. A legszabadabb szabadcsapatok, a mindennapi túlélésért, a fennmaradásért küzdés szabadságával megvertek, a legfeljebb egy friss, még pályázásra sem jogosult egyesületet maguk mögött tudók mellett ott vannak a sikeresen önmenedzselő, mindenféle alapítvánnyal, esetleg egy-két bt.-vel, kft.-vel is megtámogatott rutinos civilszervezetek, de ugyanígy a tagintézménnyé, a közsínházi rendszer részévé vált, színházi szolgáltatásként dolgozó munkaközösségek is.

Nos, ezek közül 15 csapat vette a fáradságot, és élt a *Dramapedagógiai Magazin* kínálta lehetőséggel: *hogy láthatóvá váljunk mindazok számára, akik eddig nem tudtak rólunk, számoljunk be a munkánkról, a módszereinkről*, mutassuk meg és be magunkat a „szakma” (művészeti és pedagógiai) számára! Mert nagyon fontos lenne, hogy tudjanak egymásról mindazok, akik akár csak időnként, alkalmilag, de erre a területre irányítják alkotó energiáikat! Mutassuk fel magunkat a potenciális fogyasztónak, a szolgáltatást igénybe vevő szerepére esélyesek széles tábora számára is, de tegyük meg ezt a kulturális, művészeti, oktatási területek irányítói felé is, hogy ők is tudjanak valamit, és ha lehet, akkor első kézből, nem pedig ismeretlen szándékkal szűrt információkból. Tudjanak *a sorsunkról döntők a hazai művészeti nevelés sok értékét felvonultató, prosperáló területéről – a színházi nevelésről*.

Hol járnak, hol tartanak, mit értek el ezek a társulatok, munkaközösségek? Vagy éppen mit haladtak meg? Mi vezérli őket, tegnap-ma-holnap? Vagy – adott esetben – éppen mi bizonytalanítja el őket? Mi lendíti előre, vagy aktuálisan mi akadályozza a munkájukat, a fejlődésüket? Ha az olvasó a 48. oldalig jut, akkor erről gyorsjelentést kap. Azért is mondjuk ezt, mert bár a társulatoktól *módszerbe-*

mutató írásokat kértünk: írják le egy-egy foglalkozásukat, hogy szakértő és laikus számára egyaránt kiderülhessen, hogy *ők mivel és hogyan* foglalkoznak, de megúsztatatlan volt, hogy ebből helyzetjelentés is legyen. (És persze elméleti fejtegetéseket is kaptunk – ezek, ahogy írni szokták, nem tükrözik a szerkesztőség véleményét. Egyik-másikra pedig, a szakmai etika ezt diktálja, későbbi számainkban vissza is kell térjünk.)

Különszám drámapedagógusoknak – áll a borítón. Gavin Bolton, az egyik legismertebb angol drámapedagógus írja egy réges-régi, folyóiratunkban magyar nyelven kétszer is megjelent tanulmányában, hogy mindig nagy hatást tettek rá a színházi nevelés úttörői mint nevelésről gondolkodó szakemberek. (...) „Egy olyan időszakban, amikor mi, drámatanárok kínosan ügyeltünk arra, hogy iskolai tevékenységünkéről homályos megfogalmazásokat adjunk – ha megkérdeztek minket (...) –, olyan hangzatos válaszokkal szolgáltunk, mint a »személyiség fejlesztése«, az »önbizalom erősítése«, »érzékenységfejlesztés« stb. Egyszerre volt üdítő és fenyegető látni, hogy az iskolákba érkező színész-csoportok nem csupán feltették az oktatást és benne a színház szerepét érintő alapkérdéseket, de kész válaszokkal is szolgáltak azokra. Abba a helyzetbe kerültem tehát, hogy saját szakterületemről a drámatanárok körétől független, kívülről érkező emberektől kezdek tanulni.” És tegyük hozzá gyorsan: fordítva is működik a dolog, jelen számunk szerzői közül sokan drámapedagógusoktól (is) tanultak, mégpedig szakmájuk alapjait.

A társulatok tagsága, „személyi összetétele” legalább olyan vegyes, mint a szervezeti és fenntartói hátterük. Az utóbbi időkben egyre nagyobb számban vannak a színház felől jövők, de őket már nem csak az oktatási oldalról érkezők várják: foglalkozásukat tekintve szélesedik az a kör, amelyből a színházi nevelési társulatok tagjai kikerülnek: más művészeti területek szakemberei – például képzőművészet, tánc, zene felől indulók – épp úgy megtalálhatók egyes csapatokban, mint szociológus, közgazdász, vagy éppen a pénzügy, vagy az adminisztráció felől érkező (amin nincs mit csodálkozni, de még igazán megszokottnak sem tekinthető). És egyre több valamikori drámatagozatos, színész II képzésen részt vevő (vett) fiatal vetődik a színházi nevelés partvidékeire, merthogy szeretnének olyasmit csinálni, aminek köze van ahhoz, amivel éveket töltöttek el tanulmányaik alatt, és ahol kamatoztathatnák képességeiket, tudásukat.

Nem akadályozza meg a munkát, de úgy tűnik, a közös gondolkodást sem, hogy a társulatok eltérő nyelvet használnak tevékenységük leírásakor: nem közös a terminológia, és rendre más színházi nyelveket beszélünk vagy kedvelünk. És szakadéknyszerűek a különbségek a színházi gyakorlottságunk, a pedagógiai tájékozottságunk és rutinunk területén. Biztos, hogy a tehetségünkben is legalább akkorák a különbségek, mint bármely más területen. Egy ponton mégis található valami közös. A színházat, a drámát, a dramatikus módszereket, a játékot, a TIE-t, a színházpedagógiát (mennyi elnevezés – ugye, az a fránya terminológia...) fontosnak tartjuk, és alkalmasnak arra, hogy azon, azokon keresztül a velünk dolgozók, velünk játszóknak megértsenek és nagy élményként megéljenek valami fontosat a világból: önmagukat, a másik ember helyzetét, jelenségeket, akciókat, művészeti problémákat stb.

Ezért dolgozunk.

Így. A részletek végett lásd az alábbiakat: tizenöt társulat módszerbemutató tanulmányát.

A szerkesztő